

# Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen alueen kuntien KOTOUTTAMISOHJELMA

Toukokuu 2012

Haapajärven kaupunki -valtuuston pv:  
Kärsämäen kunta  
Pyhäjärven kaupunki  
Reisjärven kunta

## SISÄLLYS

|                                                                             |            |
|-----------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b><u>1. JOHDANTO</u></b>                                                   | <b>1</b>   |
| <a href="#">1.1 Kotouttamisohjelmatyöryhmä ja sen toiminta</a>              | 1          |
| <a href="#">1.2 Kotouttamislain tavoitteet, soveltaminen ja toimeenpano</a> | 2          |
| <a href="#">1.3 Keskeiset käsitteet</a>                                     | 2          |
| <a href="#">1.4 Tiedottaminen</a>                                           | 4          |
| <a href="#">1.5 Kotouttamisohjelman seuranta ja päivitys</a>                | 5          |
| 1.6. Koulutus                                                               | 5          |
| .....                                                                       | 5          |
| <b><u>2. MAAHANMUUTTAJATILANNE ALUEELLA</u></b>                             | <b>5</b>   |
| <a href="#">2.1. Pohjois-Pohjanmaan maahanmuuttostrategia 2015</a>          | 5          |
| <b><u>3. MAAHANMUUTTAJIEN OHJAUS</u></b>                                    | <b>5</b>   |
| <a href="#">3.1 Maahanmuuttajien alkukartoitus</a>                          | 6          |
| <a href="#">3.2 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma</a>                  | 6          |
| 3.3 Maahanmuuttajista aiheutuvien kustannusten korvaaminen kunnalle.....    | 8          |
| <b>4. PALVELUT.....</b>                                                     | <b>8</b>   |
| <a href="#">4.1 Tulkkaaminen ja kääntäminen</a>                             | 8          |
| <a href="#">4.2 Eri tahojen roolit kotouttamisessa</a>                      | 9          |
| <b><u>5. SIVISTYSPALVELUT</u></b>                                           | <b>12</b>  |
| <a href="#">5.1 Opetus ja koulutus</a>                                      | 12         |
| <a href="#">5.1.1 Suomen kielen koulutuksen järjestäminen alueella</a>      | 12         |
| 5.1.2                                                                       | Vapaa-ajan |
| koulutus.....                                                               | 13         |
| <a href="#">5.2 Kulttuuri ja vapaa-aika</a>                                 | 13         |
| <a href="#">5.2.1 Kulttuuri</a>                                             | 13         |
| <a href="#">5.2.2 Liikunta</a>                                              | 13         |
| <a href="#">5.2.3 Nuoriso</a>                                               | 14         |
| <a href="#">5.2.4 Kirjasto</a>                                              | 14         |
| <b><u>6. SOSIAALIPALVELUT</u></b>                                           | <b>14</b>  |
| <a href="#">6.1 Aikuissosiaalityö, vanhuspalvelut, vammaispalvelut</a>      | 14         |
| <a href="#">6.2 Lastensuojelu</a>                                           | 15         |
| <a href="#">6.3 Varhaiskasvatus</a>                                         | 15         |
| <b><u>7. TERVEYSPALVELUT</u></b>                                            | <b>15</b>  |
| <a href="#">7.1 Kiireetön ajanvaraus</a>                                    | 16         |
| <a href="#">7.2 Päivystys</a>                                               | 16         |
| <a href="#">7.3 Neuvola</a>                                                 | 16         |
| <a href="#">7.4 Suun terveydenhuolto</a>                                    | 17         |
| <b><u>8. KANSANELÄKELAITOKSEN PALVELUT</u></b>                              | <b>17</b>  |
| <a href="#">8.1 Kelan maksamat etuudet</a>                                  | 18         |
| <a href="#">8.2 Perhe-etuudet</a>                                           | 18         |
| <a href="#">8.3 Opintoetuudet</a>                                           | 18         |
| <a href="#">8.4 Yleinen asumistuki</a>                                      | 18         |
| <a href="#">8.5 Sairauden perusteella maksettavat etuudet</a>               | 18         |
| <a href="#">8.6 Työttömyyden perusteella maksettavat etuudet</a>            | 18         |
| <a href="#">8.7 Eläke-etuudet</a>                                           | 19         |
| <a href="#">8.8 Lisätiedot</a>                                              | 19         |
| <b><u>9. TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO</u></b>                                  | <b>19</b>  |
| <b><u>10. POLIISI</u></b>                                                   | <b>20</b>  |
| <b><u>11. PAIKALLISET JÄRJESTÖT</u></b>                                     | <b>20</b>  |

|                                                                                                |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <u>12. SEURAKUNNAT</u>                                                                         | 20 |
| <u>13. ETNISEN TASA-ARVON JA HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTÄMINEN, SYRJINNÄN EHKÄISEMINEN</u> | 22 |
| <u>14. MAAHANMUUTTAJIA JA KANSAINVÄLISTYMISTÄ KOSKEVAT HANKKEET</u>                            | 22 |

## 1. JOHDANTO

Maahanmuuttajat kaipaavat tietoa omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan Suomessa, sekä siitä, mistä he voivat tietoa hankkia. Tietoa tarvitaan esimerkiksi asumisesta, päivähoidosta, kouluista ja harrastusmahdollisuuksista.

Kunnassa kotouttamisen tavoitteena on turvata maahanmuuttajalle perustiedot suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta, perusoikeuksista, velvollisuuksista ja työelämästä. Lisäksi kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen. (Kotouttamislaki 2010, 29§)

Kotouttamisohjelma on kunnassa toteutettavan pakolais- ja maahanmuuttopolitiikan kannalta keskeinen ohjelma-asiakirja. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kotouttamisohjelma sisältää myös konkreettiset toimenpiteet siitä, miten hyviä etnisiä suhteita kunnan alueella edistetään ja seurataan.

Tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon paikalliset erityispiirteet ja mahdollisuudet. Muutoin ne määritellään kotouttamislain ja hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispolitiikan ohjelman mukaisesti:

- 1) maahanmuuttajat saavat perustiedot suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta: perusoikeuksista, velvollisuuksista ja työelämästä
- 2) maahanmuuttajat saavat kielitaidon, jonka perusteella he voivat työllistyä tai jatkaa opintojaan
- 3) luku- ja kirjoitustaidottomat tai muutoin vähän peruskoulutusta saaneet saavat luku- ja kirjoitustaidon tai täydentävää opetusta
- 4) maahanmuuttajilla on mahdollisuus saada kosketus paikallisiin asukkaisiin ja yhteiskuntaelämään
- 5) maahanmuuttajat voivat osallistua tasavertaisina yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään
- 6) etnisen syrjimättömyyden ja tasa-arvon edistäminen

Tämä kotouttamisohjelma on tehty elo-syyskuussa 2011 peruspalvelukuntayhtymä Selänteen alueelle (Haapajärvi, Kärämäki, Pyhäjärvi ja Reisjärvi).

### 1.1 Kotouttamisohjelmatyöryhmä ja sen toiminta

Kotouttamislain 32 § todetaan, että kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan.

Selänteen alueelle on asetettu tällainen moniammatillinen työryhmä alueen kotouttamisohjelman päivittämiseksi. Työryhmään ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

Kaija Rökman, toimistonjohtaja, Kansaneläkelaitos  
 Helena Marjamaa, toimistonjohtaja, Te -toimisto  
 Aira Huovinen, kulttuuriohjaaja, Haapajärven kaupunki  
 Anita Laitinen, johtava sosiaalityöntekijä, aikuissosiaalityö, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne  
 Riitta Mikkilä, palvelujohtaja, psykososiaaliset palvelut, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne  
 Sirpa Hietala, sosiaalityöntekijä, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne  
 Elina Hiiva, projektipäällikkö, Maahanmuuttaja-asiamiestoiminnan käynnistämishanke  
 Rita Kovacs, monikulttuurisuuskoordinaattori, Maahanmuuttaja-asiamiestoiminnan käynnistämishanke

Työryhmän tehtävänä on ollut päivittää alueen kotouttamisohjelma 1.9.2011 voimaantulleen kotouttamislain mukaiseksi. Aiempi kotouttamisohjelma oli Nivala-Haapajärven seutukunnan kotouttamisohjelma vuodelta 2006. Työryhmä on toiminut elo-syyskuun 2011 aikana päivittäen ja muokaten ohjelmaa uuden lain mukaiseksi.

Kotouttamisohjelmasta on pyydetty kommentteja ja toimenpide-ehdotuksia kunkin kunnan nuoriso-, kulttuuri-, liikunta- ja opetustoimelta sekä alueen seurakunnilta. Kommentit ja ehdotukset on pyydetty sähköpostitse. Samalla eri toimijoille lähetettiin alusta kotouttamisohjelma. Kommentteja saatiin Kärsämäen kunnan kulttuuri- ja liikuntatoimelta sekä Haapajärven seurakunnalta.

## **1.2 Kotouttamislain tavoitteet, soveltaminen ja toimeenpano**

Tämä kotouttamisohjelma vastaa 1.9.2011 voimaantulleen lain kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) sisältöä, jäljempänä kotouttamislaki.

Kotouttamislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (Kotouttamislaki 1§)

Lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti sekä eräissä muissa tapauksissa. (Kotouttamislaki 2§)

## **1.3 Keskeiset käsitteet**

### *Maahanmuuttaja*

Yleiskäsite, jolla tarkoitetaan Suomeen muuttanutta henkilöä, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti. Maahanmuuttajasta saatetaan myös käyttää termiä uussuomalainen.

### *Oleskelulupa*

Lupa saapua toistuvasti maahan ja oleskella maassa. Myönnetään ulkomaalaiselle muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten.

*Tilapäinen oleskelulupa:* Myönnetään ulkomaalaiselle, jonka tarkoituksena ei ole jäädä Suomeen pysyvästi. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Tilapäiseen oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus B.

*Jatkuva oleskelulupa:* Myönnetään ulkomaalaiselle, joka on tullut Suomeen pysyvässä maahanmuuttotarkoituksessa. Lupa on uusittava määräajan päätyttyä. Jatkuvaan oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus A.

*Pysyvä oleskelulupa:* Myönnetään henkilölle, joka on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti jatkuvalla oleskeluluvalla neljä vuotta. Oleskelun syy tai muut erityiset syyt voivat aiheuttaa poikkeuksia oleskeluaikaan. Lupa myönnetään toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusida. Pysyvään oleskelulupaan merkitään kirjaintunnus P.

#### *Ulkomaalainen*

Suomen oikeuden kannalta henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.

#### *Siirtolainen/Työperäinen maahanmuuttaja*

Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa.

#### *Turvapaikanhakija*

Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta. Turvapaikanhakijan pakolaisuus todetaan vasta hakemukseen annetulla päätöksellä, joten tulisi välttää "pakolainen" sanaa ennen kuin päätös on annettu.

#### *Pakolainen*

Henkilö, joka nauttii kansainvälistä suojelua oman maansa ulkopuolella. Pakolaisella on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, poliittisen mielipiteen, kansallisuuden tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen vuoksi. Pakolainen on jo saanut turvapaikan tai oleskeluluvan pakolaisuuden perusteella.

#### *Kiintiöpakolainen*

Henkilö, jolla on YK:n pakolaistoimiston myöntämä pakolaisasema jo maahan tullessaan. Kiintiöpakolaisten määrä päätetään vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä pakolaiskiintiön puitteissa.

#### *Ulkosuomalainen*

Suomen rajojen ulkopuolella asuva Suomen kansalainen tai syntyperältään suomalainen henkilö, joka pitää itseään suomalaisena.

#### *Paluumuuttaja*

Ulkosuomalainen, joka on pitemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen (esim. Ruotsin suomalaiset, Viron ja entisen Neuvostoliiton suomalaiset mm. inkeriläiset).

#### *Monikulttuurinen, monietninen*

Eri kulttuurien tasa-arvoinen rinnakkaiselo. Etnisyydessä on kyse yksilön ja ryhmän tavasta jäsentää itseään suhteessa toisiin. Etnisyys on sidoksissa tilanteisiin ja muuttuu ajan myötä. Monikulttuurisuuden rinnalla

käytetään käsitteitä monietninen ja monikansallinen. Monietninen painottaa eri etnisten ryhmien, eri kulttuuriryhmien muodostamaa yhteiskuntaa. Monikansallinen painottaa yhteiskunnan koostumista eri kansallisuutta olevista henkilöistä, jotka voivat lainsäädännöllisestikin olla monikansallisia kaksoiskansalaisuuden myötä.

#### *Vähemmistöpolitiikka*

Yhteiskunnan tapa säädellä ja järjestää enemmistön ja vähemmistön välisiä suhteita.

#### *Kotoutuminen*

Prosessi, jossa maahanmuuttaja hankkii tarvittavat tiedot ja taidot osallistuakseen yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään itsenäisesti ja yhdenvertaisina kantaväestön kanssa. Samanaikaisesti maahanmuuttaja ylläpitää ja kehittää omaan kulttuuriinsa ja etnisyyteen liittyviä tärkeitä pitämiään asioita. Kotoutuminen edellyttää myös sopeutumista sekä vähemmistöltä että valtaväestöltä.

#### *Kotouttaminen*

Viranomaisten ja muiden tahojen järjestämät toimenpiteet, joilla edistetään maahanmuuttajien sopeutumista elämään ja toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotouttamisen tarkoituksena on antaa maahanmuuttajalle mahdollisimman nopeasti itsenäisen ja tasavertaisen kansalaisuuden vaatimat valmiudet.

#### *Syrjäytyminen*

Määritellään sosiaalipolitiikassa yleensä huono-osaisuuden kasautumiseksi. Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa syrjäytymisen perusulottuvuuksia ovat erityisesti syrjäytyminen koulutuksesta, tuotannosta, kulutuksesta ja sosiaalisesta yhteisöstä. Maahanmuuttajan syrjäytyminen tarkoittaa integroitumisen vastakohtaa ja tarkoittaa toisaalta maahanmuuttajan vieraantumista omasta kulttuuristaan ja toisaalta jäämistä valtaväestön elämän ulkopuolelle.

#### *Suvaitsevaisuus*

Ennakkoluulottomuus ja avoimuus yhdistyneenä terveeseen itsetuntoon ja oman kulttuurin tuntemukseen sekä kyky samanaikaisesti omaksua uutta ja vierasta sekä suhtautua siihen myös kriittisesti. Myös muiden mielipiteiden ja tapojen kunnioittamista.

#### *Etninen syrjintä*

Henkilön tai ryhmän asettaminen muita huonompaan asemaan hänen/heidän etnisen taustansa vuoksi.

#### *Muukalaispelko, muukalaisviha*

Voimakas kielteinen ennakkoluulo erilaisia, muualta tulevia ihmisiä kohtaan. Muukalaispelko muuttuu usein muukalaisvihaksi, joka tähtää vähemmistöryhmän karkottamiseen tai hävittämiseen.

#### *Rasismi*

Ideologia, jossa kielteiseksi määriteltyt ominaisuudet kohdistetaan tiettyyn ”rotuun” tai tiettyyn ryhmään ihmisiä. Rasismi koostuu sarjasta kuvitelmia, joiden mukaan jokin ihmisryhmä on toista ryhmää moraalisesti, älyllisesti ja kulttuurisesti ylivoimaisempi ja jonka ylivoimaiset ominaisuudet periytyvät sukupolvelta toiselle. Rasismi saa erilaisia muotoja eri maissa riippuen historiasta, taloudesta, taustasta, kulttuurista ja muista tekijöistä.

## **1.4 Tiedottaminen**

Tehokas tiedottaminen on kotouttamisen onnistumisen kannalta tärkeää. Kotouttamisohjelma julkaistaan peruspalvelukuntayhtymä Selänteen Internetsivuilla sekä kuntien sivuilla. Ohjelman julkistamisesta tiedotetaan paikallislehdissä.

Kukin viranomainen tiedottaa toimintaansa liittyvistä kotoutumista koskevista asioista itse.

### 1.5 Kotouttamisohjelman seuranta ja päivitys

Kotouttamislain toimivuutta, kotouttamistoimenpiteiden tuloksellisuutta ja maahanmuuttajien asemaa tulee seurata kunnassa, samoin kuin kotoutumistuen maksamista. Kotouttamisohjelmaa tulee kehittää ja muuttaa heti kun siihen ilmenee tarvetta. Kotouttamisohjelma tulee kotouttamislain mukaan päivittää vähintään kerran neljässä vuodessa. Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen aikuissosiaalityö vastaa ohjelman päivittämisestä tarvittaessa, vähintään neljän vuoden välein. Kotouttamisohjelmaa täydennetään käytännön työssä esiin tulevilla asioilla.

Ohjelma otetaan huomioon kuntien ja peruspalvelukuntayhtymä Selänteen vuosisuunnitelmaa, talousarviota ja toiminta- ja taloussuunnitelmia tehtäessä.

### 1.6. Koulutus

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen henkilökunnalla on mahdollisuus osallistua maahanmuuttajien kohtaamiseen ja muihin kotouttamisasioihin liittyviin koulutuksiin täydennyskoulutusveloitteen puitteissa. Koulutuksista tiedotetaan myös kuntien muille hallintokunnille.

## 2. MAAHANMUUTTAJATILANNE ALUEELLA

Tilastokeskuksen mukaan Selänteen alueella on vuoden 2010 lopussa asunut 126 ulkomaan kansalaista. Tilastoon ei ole laskettu opiskelijoita tai muita tilapäisesti alueella asuvia ulkomaan kansalaisia. Alueelle tulee maahanmuuttajia pääasiassa perhesyiden ja työn perusteella. Nivala-Haapajärven seutukunnan alueella suurimmat ulkomaan kansalaisuuden omaavat ryhmät ovat venäläiset, ruotsalaiset, virolaiset ja turkkilaiset. Venäjän kansalaisia alueella on asunut yli 60, ruotsalaisia noin 40, virolaisia ja turkkilaisia alle 20. (Tilastokeskus, Ulkomaan kansalaiset seutukunnittain 2010). Tietoa siitä kuinka kansalaisuudet jakautuvat kunnittain ei ollut käytössä kotouttamisohjelmaa tehtäessä.

| Kunta      | Ulkomaan kansalaiset |
|------------|----------------------|
| Haapajärvi | 68                   |
| Kärsämäki  | 17                   |
| Pyhäjärvi  | 36                   |
| Reisjärvi  | 16                   |
| Yhteensä   | 137                  |

### 2.1. Pohjois-Pohjanmaan maahanmuuttostrategia 2015

Pohjois-Pohjanmaan maahanmuuttostrategian toimii maahanmuuttoasioita ohjaavana asiakirjana Pohjois-Pohjanmaalla. Julkaisu löytyy Ely-keskuksen sivuilta osoitteesta: [www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa/julkaisut](http://www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa/julkaisut).



### 3. MAAHANMUUTTAJIEN OHJAUS

Maahanmuuttajat ovat vaarassa joutua syrjäytyneiksi puutteellisen tai olemattoman kielitaidon vuoksi. Tietämättömyys yhteiskunnan toimintatavoista edesauttaa syrjäytymistä. Syrjäytymisen syynä voi olla esimerkiksi työttömyys, työmarkkinoilla vaadittavan pätevyyden puuttuminen tai jokapäiväisessä elämässä tarvittavien taitojen puute.

Maahanmuuttajille on tärkeää saada tietoa omalla äidinkielellään. Heidän on vaikea asioida suomeksi, puhumattakaan kirjoittamisesta virallisella kielellä. Kotouttamislain piiriin kuuluvat maahanmuuttajat tarvitsevat eniten neuvontaa ja kielellistä apua mm. tulkkaus, käännökset, viranomaisten asiapapereitten selvittely, erilaisten lomakkeiden täyttäminen, oleskelu-, työlupa-asiat, sekä konkreettista apua asioiden hoitamisessa esim. laskujen maksu, puhelimen käyttöön liittyvät asiat, vuokrat, asumissäännöt, eropapereiden sisältö, vuokra- ja muiden sopimusten sisältö.

Maahanmuuttajien ohjaus jakaantuu eri viranomaistahojen kesken. Maahanmuuttajien ohjaukseen kuuluu alkukartoituksen järjestäminen sitä tarvitseville sekä henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman laatiminen. Vastuu näistä tehtävistä on peruspalvelukuntayhtymä Selänteen aikuissosiaalityöllä tai te-toimistolla maahanmuuttajan tilanteesta riippuen. Lisäksi maahanmuuttaja voi saada ohjausta muilta viranomaisilta, riippuen omasta palvelutarpeestaan. Selänteen alueella toimiva maahanmuuttaja-asiamiestoiminnan käynnistämishanke antaa maahanmuuttajille yleistä ohjausta ja neuvontaa toimintakautensa ajan (2011-2013). Maahanmuuttaja-asiamiehen toimisto sijaitsee Nivalassa, jonka lisäksi hän käy tarpeen mukaan ohjaamassa asiakkaita muissa Nivala-Haapajärven seutukunnan alueen kunnissa. Hankkeen ohjaus täydentää viranomaisten antamaa ohjausta, eikä missään vaiheessa korvaa sitä.

”Perustietoa Suomesta”-opas on saatavana viranomaisilta tai internetistä osoitteesta [www.lifeinfinland.fi](http://www.lifeinfinland.fi).

Lisää info-paketteja:

[www.finfonet.fi](http://www.finfonet.fi)

[www.infopankki.fi](http://www.infopankki.fi)

[www.tasa-arvo.fi](http://www.tasa-arvo.fi)

#### 3.1 Maahanmuuttajien alkukartoitus

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Tätä varten alkukartoituksessa selvitetään tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. (Kotouttamislaki 9§)

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi. Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen aikuissosiaalityö käynnistää alkukartoituksen tarvittaessa kaikille muille maahanmuuttajille. Työ- ja elinkeinotoimisto tai aikuissosiaalityö voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. (Kotouttamislaki 10§)

Alkukartoituksen järjestänyt te-toimisto tai kunta ohjaa maahanmuuttajan tarvittavien palveluiden piiriin. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita toimenpiteitä kotoutumisen tueksi. (Kotouttamislaki 10§)

### 3.2 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suunnitelmassa huomioidaan maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja muut maahanmuuttajalle laaditut asiakirjat on sovitettava yhteen. (Kotouttamislaki 11§, 13§)

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön työnhakija tai jos hän saa toimeentulotukea. Myös muilla maahanmuuttajilla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, mikäli hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi. Kotoutumissuunnitelman tarve arvioidaan alkukartoituksessa ja sen laatiminen käynnistetään kahden viikon kuluessa alkukartoituksesta. Maahanmuuttaja, kunta ja te-toimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhteistyössä. (Kotouttamislaki 12-13§)

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista. Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin. (Kotouttamislaki 14§)

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään vuodeksi viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti maahanmuuttajan omien tavoitteiden, työ- ja koulutushistorian sekä hänelle suunniteltujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolme vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta. Aikaa voidaan tarvittaessa pidentää korkeintaan kaksi vuotta. Mikäli kotoutumissuunnitelmaa ei tilapäisesti voida toteuttaa esimerkiksi sairauden tai äitiysvapaan vuoksi, voidaan aikaa pidentää vastaavasti. (Kotouttamislaki 12§)

Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. (Kotouttamislaki 14§)

Alaikäiselle kotoutumissuunnitelma laaditaan tarvittaessa, kuitenkin yksin maahan tulleele aina. Perheelle laaditaan kotoutumissuunnitelma, mikäli perheen tilanne sitä edellyttää. Perheen suunnitelmassa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin. Suunnitelma laaditaan aina monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan perheenjäsenten yksilöllisiin suunnitelmiin. (Kotouttamislaki 15-16§)

Kunnan tai te-toimiston on aktiivisesti tarjottava maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja käytettäviksi osoitettujen määrärahojen rajoissa. Maahanmuuttajan on noudatettava suunnitelmaansa sekä hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvään kieliopetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Kunnan ja te-toimiston on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista ja tarkistettava suunnitelma tilanteen muuttuessa, sitä pyydettyä tai vähintään kerran vuodessa. (17-18§)

Suomi.fi sivustolta löytyy työ- ja elinkeinoministeriön laatima lomake henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman tekemiseen. Lomake löytyy suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi osoitteesta [www.suomi.fi/asiointi](http://www.suomi.fi/asiointi) → haku: henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma.

### 3.3 Maahanmuuttajista aiheutuvien kustannusten korvaaminen kunnalle

Kunnalle voidaan voimassa olevien säännösten mukaan korvata maahanmuuttajista aiheutuvia kustannuksia seuraavasti (kotouttamislaki 5 luku):

*Laskennallinen korvaus maahanmuuttajien vastaanotosta:* Laskennallista korvausta maksetaan kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön (esim. kansainvälistä suojelua saava) kuntaan osoittamisesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä. Korvausta maksetaan neljän vuoden ajan siitä alkaen kun henkilölle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

*Korvaus kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta* maksetaan kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetusta henkilöstä (esim. kansainvälistä suojelua saava) syntyneistä kustannuksista enintään kolmelta vuodelta.

*Korvaus paluumuuttoavustuksesta:* kunta voi korvata kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön (esim. kansainvälistä suojelua saava) kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset sekä myöntää paluumuuttoavustuksen henkilölle, joka vapaaehtoisesti palaa koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa. Kulut korvataan kunnalle.

*Korvaus tulkitsemisesta* maksetaan kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetulle henkilölle (esim. kansainvälistä suojelua saava) järjestetystä tulkitsemisesta aiheutuneista kustannuksista.

*Korvaus erityiskustannuksista:*

- a) alaikäisenä ilman huoltajaa Suomeen saapuneen henkilön sijoittamisesta perheryhmäkotiin sekä perhehoidosta, asumisen tukipalveluista ja muista lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä kunnalle aiheutuvat kustannukset enintään siihen saakka kunnes nuori täyttää 21 vuotta;
- b) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuvat huomattavat kustannukset, jos henkilö on ollut huollon tai hoidon tarpeessa Suomeen saapuessaan;
- c) erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset

Erityiskustannukset korvataan enintään kymmeneltä vuodelta. Korvaamisen edellytyksenä on, että siitä on erikseen sovittu ely-keskuksen ja kunnan kesken.

## 4. PALVELUT

Maahanmuuttajilla on Selänteen alueella käytössään samat peruspalvelut kuin muilla kuntalaisilla. Erityispalveluina on maahanmuuttaja-asiamiehen ohjaus ja neuvontapalvelut. Jotta maahanmuuttaja pystyisi käyttämään palveluita, voi varsinkin alkuvaiheessa tulkin palveluiden käyttäminen olla

välttämätöntä. Jotta maahanmuuttaja saisi riittävän kielitaidon selviytyäkseen suomen kielellä, on kielikoulutus tarpeen. Tässä kappaleessa on koottuna eri tahojen roolit kotouttamisessa. Seuraavissa kappaleissa palvelut käydään tarkemmin läpi.

#### 4.1 Tulkkaaminen ja kääntäminen

Suomea taitamattomalle maahanmuuttajalle hyvät ja asianmukaiset tulkkaus- ja käännöspalvelut mahdollistavat tasavertaisen asioimisen viranomaisten kanssa. Nämä palvelut takaavat sekä asiakkaan että työntekijän oikeusturvan ja ovat edellytyksenä suomalaiseen yhteiskuntaan kotouttamisessa.

Kotouttamislain 5§ mukaan viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomainen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

Viranomaisen on hankittava ja kustannettava tulkki tai huolehdittava kustannuksellaan kääntämisestä asioissa, jotka voivat tulla vireille viranomaisten aloitteesta. Pakolaisten ja inkerinsuomalaisten paluumuuttajien kotoutumisen alkuvaiheen tulkkauskustannukset korvataan valtion varoista silloin, kun kyse on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista tai kotoutumista tukevien palveluiden käyttöön ohjaamisesta. Tulkkina tulisi käyttää ammattitaitoista asioimistulkkia, ei asiakkaan aviopuolisoa, sukulaista tai tuttavaa, eikä koskaan lasta.

##### Tavoitteet:

- Maahanmuuttajalle järjestetään tarvittaessa lakien edellyttämä asioimistulkkaus.
- Viranomaiset tuntevat tulkkauksesta ja kääntämisestä säädetyt lait.
- Maahanmuuttajat ovat tietoisia oikeudestaan tulkkaus- ja käännöspalveluihin.
- Viranomaiset järjestävät tarvittavat tulkkaus- ja käännöspalvelut myös muille kuin valtion korvausten piirissä oleville maahanmuuttajille.

##### Pohjois-Suomen tulkkipalvelu

Tulkin tai käännöspalvelun voi tilata sähköisellä lomakkeella. Palvelut 51 kielellä (6/2011).

Puhelin arkisin 8.30-15.30: (08) 558 41856

Päivystys kiireellisissä tapauksissa arkisin 16.00-22.00 ja viikonloppuisin 9.00-22.00: 044 703 1860

[www.ouka.fi/tulkkipalvelu](http://www.ouka.fi/tulkkipalvelu)

##### Semantix

Tulkin tilaus joka päivä ympäri vuorokauden

puh. 010 346 7520

tulkkipalvelu (at) semantix.fi

Käännökset

puh. 010 346 7530

Voi tilata tulkkipalvelun tai käännökset myös Internetistä osoitteessa [www.semantix.fi](http://www.semantix.fi)

#### 4.2 Eri tahojen roolit kotouttamisessa

| Organisaatio/Taho | Rooli             | Yhteystiedot       | Osoite:              |
|-------------------|-------------------|--------------------|----------------------|
| Maahanmuuttaja-   | Yleinen ohjaus ja | Monikulttuurisuus- | Pajatie 5 (3 kerros, |

|                                            |                                                                                                                                                                           |                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| asiamiestoiminnan<br>käynnistämishank<br>e | neuvonta<br>maahanmuuttajille,<br>tiedon jakaminen                                                                                                                        | koordinaattori Rita Kovacs,<br>Puh. 040 868 2741<br>rita.kovacs (at) haapop.fi                               | B-käytävä, huone 310),<br>85500 Nivala                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Sosiaalitoimi                              | Alkukartoituksien ja<br>kotoutumissuunnitelmien<br>teko ja seuranta.<br>Mahdollinen<br>toimeentulotuki, muut<br>mahdolliset asiakkuudet.                                  | Peruspalvelukuntayhtymä<br>Selänne, Sosiaalitoimisto<br><a href="http://www.selanne.net">www.selanne.net</a> | <b>Haapajärvi:</b><br>Kaupungintalo<br>(Kirkkokatu 2)<br>p. 044 4456 187<br><b>Kärsämäki:</b> Kunnantalo<br>(Keskuskatu 14)<br>p. 044 4456 824<br><b>Pyhäjärvi:</b> Kaupungintalo<br>(Ollintie)<br>p.044 4457 648<br><b>Reisjärvi:</b> Kunnantalo<br>(Reisjärventie 8)<br>p. 044 4456 185 |
| TE-toimisto                                | Alkukartoituksien ja<br>kotoutumissuunnitelmien<br>teko ja seuranta.<br>Ulkomaalaisen<br>työskentelyyn<br>oikeuttavan työluvan<br>työmarkkina-edellytysten<br>tutkiminen. | <a href="http://www.mol.fi">www.mol.fi</a>                                                                   | Puistokatu 39, Haapajärvi<br>Puh. 010 19 4030<br>(9.00-16.00)<br>haapajarvi (at)<br>te-toimisto.fi                                                                                                                                                                                        |
| KELA                                       | Suomen sosiaaliturvaan<br>k u u l u m i s e n<br>s e l v i t t ä m i n e n ,<br>m a h d o l l i s e t<br>sosiaalietuudet                                                  | puh. 020 692 207<br><a href="http://www.kela.fi">www.kela.fi</a>                                             | <b>Haapajärvi:</b> Puistokatu 52<br><b>Kärsämäki:</b> Kärsämäen<br>yhteis palvelupiste<br>Keskuskatu 14<br><b>Pyhäjärvi:</b> Asematie 4<br><b>Reisjärvi:</b> Reisjärven<br>yhteis palvelupiste<br>Reisjärventie 8                                                                         |
| Maistraatti                                | Rekisteröityminen<br>kuntaan, suomalainen<br>henkilötunnus                                                                                                                | Puh. 071 876 0241<br><a href="http://www.maistraatti.fi">www.maistraatti.fi</a>                              | Pohjois-Pohjanmaan<br>maistraatti<br>Ylivieskan yksikkö<br>Valtakatu 4, 3 kerros                                                                                                                                                                                                          |
| Poliisi                                    | Oleskeluoikeuden<br>rekisteröinti,<br>oleskelulupa- sekä<br>kansalaisuusasiat                                                                                             | Puh. 071 876 5531<br><a href="http://www.poliisi.fi">www.poliisi.fi</a>                                      | Jokilaaksojen poliisilaitos<br>Haapajärven poliisiasema<br>Kustaa Vaasankatu 2<br>85800 Haapajärvi                                                                                                                                                                                        |
| Terveyskeskus                              | Terveysneuvonta,<br>sairaanhoito,<br>lääkinnällinen kuntoutus<br>ja hammashuolto                                                                                          | Peruspalvelukuntayhtymä<br>Selänne<br><a href="http://www.selanne.net">www.selanne.net</a>                   | <b>Haapajärvi:</b><br>Männistökatu 6<br>044-4456 320<br><b>Kärsämäki:</b> Aleksintie 4<br>044-4456 936<br><b>Pyhäjärvi:</b> Potilaspolku 4<br>044-4457798                                                                                                                                 |

|                                                       |                                                                                     |                                                                                                                                                                |                                                                    |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
|                                                       |                                                                                     |                                                                                                                                                                | <b>Reisjärvi:</b> Savikontie 1<br>040-3008314                      |
| Suomen kielen<br>koulutus, muu<br>koulutus ja kurssit | Eritasoiset ja pituiset<br>suomen kielen kurssit,<br>muut koulutukset ja<br>kurssit | Haapaveden Opisto<br>Puh. 020 741 5900<br><a href="http://www.haapop.fi">www.haapop.fi</a>                                                                     | Vanhatie 52, 86600<br>Haapavesi                                    |
|                                                       |                                                                                     | Jokilatvan Opisto<br>Puh. 044 4456 168<br><a href="http://www.jokilatvanopisto.fi">www.jokilatvanopisto.fi</a>                                                 |                                                                    |
|                                                       |                                                                                     | Ylivieskan ammattiopisto<br>Puh. 040 3120 400<br><a href="http://www.kam.fi/yso">www.kam.fi/yso</a>                                                            | Kuusitie 6, 84100<br>Ylivieska                                     |
| Nuorisotila                                           | Nuorten vapaa-ajan<br>kokoukset, aukioloaikoina<br>aina aikuinen läsnä              | <b>Haapajärvi:</b> Nuorisotila Stolle                                                                                                                          | Kauppakatu 27<br>puh. 044 4456 215                                 |
|                                                       |                                                                                     | <b>Kärsämäki:</b> Nuorisotila Poppeli                                                                                                                          | Keskuskatu 21<br>Puh. 044-445 6812                                 |
|                                                       |                                                                                     | <b>Pyhäjärvi:</b> Nuokkari<br><br><b>Reisjärvi:</b> Nuorisotila                                                                                                | Asematie 4<br>Puh. 044 445 7673<br>Maitotie 2<br>puh. 040 3008 490 |
| Vuokra-asunnot                                        |                                                                                     | <b>Haapajärvi:</b> Kiinteistö Oy<br>Haapajärven vuokratalot<br>Puh. 044 4456 131<br><a href="http://www.haapajarvi.fi/asuminen">www.haapajarvi.fi/asuminen</a> | Kirkkokatu 2 (3.krs)<br>85800 Haapajärvi                           |
|                                                       |                                                                                     | <b>Kärsämäki:</b> Kärsämäen asunnot<br>Oy/Tiltoimisto Rousu Oy<br>Puh. 020 755 0023                                                                            | Rannantie 5<br>86710 Kärsämäki                                     |
|                                                       |                                                                                     | <b>Pyhäjärvi:</b> Kiinteistö Oy<br>Rillankivi<br>Puh. (08) 7697 179 tai<br>0400 688 516                                                                        | Ollintie 23 A 1<br>86801 Pyhäsalmi                                 |
|                                                       |                                                                                     | <b>Reisjärvi:</b> Reisjärven kunta                                                                                                                             | Reisjärventie 8                                                    |

## 5. SIVISTYSPALVELUT

### 5.1 Opetus ja koulutus

Perusopetuksen tavoitteena on antaa oppilaille omien kykyjensä mukainen jatko-opintokelpoisuus. Suomen kielen taito on portti suomalaiseen kulttuuriin. Vieraskielisten lasten oppimisen päämääränä on sellaisten perustaitojen saavuttaminen, joilla he pystyvät toimimaan ja oppimaan suomalaisessa kieliympäristössä. Tavoitteena on toimiva kaksikielisyys.

Oppivelvollisuusikäisten maahanmuuttajien perusopetus toteutetaan peruspalvelukuntayhtymä Selänteen alueella perusopetusta antavissa yksiköissä tarvittaessa tukiopetusta antaen. Maahanmuuttajat sijoittuvat yleisopetuksen ryhmiin ja saavat suomen kielen opetusta tukiopetuksena. Tavoitteena on, että oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä ja hänelle kehittyy monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Suomen kieli tulee olemaan sekä oppimisen kohde että väline koko kouluajan. Maahanmuuttajalasten oman äidinkielen opetusta järjestetään, mikäli saman kieliryhmän oppilaita on riittävästi. Suomen kielen tukiopetukseen on mahdollisuus myös toisen asteen koulutuksessa.

Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjaamiseen, erityisesti nivelvaiheissa (esim. kahden kouluasteen välinen taitekohta) oleviin.

Oppivelvollisuusiän ylittäneiden mahdollisesti tarvittavaa perusopetusta toteuttaa lähin soveltuva maahanmuuttajakoulutusta antava yksikkö. Kunnan/kaupungin koulutoimi ja työvoimatoimisto sopivat erikseen tapauskohtaisesti koulutuksen toteuttamisohjelmasta. Työvoimatoimisto ja kunnan/kaupungin koulutoimisto antavat tietoa koulutusmahdollisuuksista ja ohjaavat jatkokoulutukseen.

Maahanmuuttajalasten vanhempien tukea lisätään ja pyritään ennaltaehkäisemään ongelmatilanteita.

#### 5.1.1 Suomen kielen koulutuksen järjestäminen alueella

Alueella suomen kielen koulutuksia järjestetään kokoaikaisena (noin 5 päivää viikossa) sekä osa-aikaisesti (esim. kerran viikossa). Koulutusta järjestetään Selänteen alueella sekä lähikunnissa.

*Haapaveden Opisto* järjestää nuorille ja aikuisille maahanmuuttajille eritasoisia koulutuksia:

Suomen kielen- ja kulttuurin koulutus (moduulit 1-4)

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus (MAVA), alkaen syyskuussa

Suomi sujuvaksi -koulutus

[www.haapop.fi](http://www.haapop.fi)

*Ylivieskan ammattiopisto*

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus (MAVA), alkaen tammikuussa

[www.kam.fi/yso](http://www.kam.fi/yso)

*Jokilatvan Opisto* järjestää suomen kielen kursseja kerran viikossa Nivalassa, Haapajärvellä ja Pyhäjärvellä.

[www.jokilatvanopisto.fi](http://www.jokilatvanopisto.fi)

Lisäksi koulutusta voidaan järjestää työvoimakoulutuksena, koulutukseen hakeutuminen te-toimiston kautta.

### 5.1.2 Vapaa-ajan koulutus

Jokilatvan opisto ja Jokihelmen opisto

Jokilatvan opisto on Nivalan, Haapajärven, Pyhäjärven ja Reisjärven alueella toimiva kansalaisopisto. Jokihelmen opisto toimii Kärsämäellä. Opistojen opetuksen pääpaino on kädentaidoissa ja taideaineissa, joista painottuvat musiikki ja kuvataiteet. Terveys- ja liikuntakasvatusta suunnataan eri ikä- ja kohderyhmille, pääpaino on terveyttä ja hyvinvointia edistävissä opinnoissa. Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia edistetään järjestämällä mm. tieto- ja viestintätekniikan opintoja. Kielten opetuksessa vastataan alueen koulutustarpeisiin.

Jokilaaksojen musiikkiopisto ja Ylivieskan seudun musiikkiopisto

Musiikkiopistot vastaavat taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetuksen järjestämisestä. Opetus on tasolta toiselle etenevää koulutusta, joka muodostuu musiikin perustason ja sille rakentuvan musiikkiopistotason opinnoista sekä niitä edeltävästä varhaisiän musiikkikasvatuksesta. Jokilaaksojen musiikkiopisto järjestää opetusta Haapajärvellä, Haapavedellä, Kärsämäellä, Merijärvellä, Nivalassa, Oulaisissa sekä Pyhäjärvellä. Reisjärvi kuuluu Ylivieskan seudun musiikkiopistoon.

Tanssiopisto Uusikuu

Tanssiopisto Uusikuu antaa tanssin taiteen perusopetusta kuuden kunnan alueella: Haapajärvellä, Kärsämäellä, Nivalassa, Pyhäjärvellä, Reisjärvellä ja Ylivieskassa. Tanssiopisto toteuttaa valtakunnallista tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmaa ja antaa tavoitteellisesti etenevää tanssinopetusta lastentanssissa ja nykytanssissa sekä kurssimuodossa myös muissa tanssilajeissa.

## 5.2 Kulttuuri ja vapaa-aika

Vapaa-ajan toiminnassa tavoitteena on pitää osallistumiskynnys matalana, mikä luo hyvät edellytykset myös monikulttuuriselle toiminnalle.

5.2.1. Moni Koti- Kansainvälinen Oulun Eteläinen ry (perustettu marraskuussa vuonna 2011) järjestää monenlaisia vapaa-ajan toimintoja maahanmuuttajille ja nimenomaan ulkomaalaisten ja suomalaisten kesken. Esim. ruokakurssit, virkistys-ohjelmat, kansainväliset juhlat jne.

### 5.2.1 Kulttuuri

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on kuntalaisten henkisen ja sosiaalisen pääoman kasvattaminen ja osaltaan syrjäytymisen ehkäiseminen. Tärkeää on myös luoda edellytyksiä omaehtoiselle kulttuurin kokemiselle ja tekemiselle. Kulttuuritapahtumat ovat avoimia kaikille kuntalaisille ja niistä tiedotetaan paikkakunta-kohtaisissa tapahtumakalentereissa, kaupungin/kunnan verkkosivuilla sekä paikallis- ja ilmaisjakelulehdissä.

### 5.2.2 Liikunta

Liikunnan on todettu olevan yksi tärkeimmistä yksilötason hyvinvoinnin ylläpitäjistä. Kunnan/kaupungin liikuntapalvelut mahdollistavat monipuolisen liikunnan harrastamisen eri kohderyhmille ja tukevat erityisesti vapaaehtoisjärjestöjen, lähinnä urheiluseurojen liikuntakasvatustyötä.



Lisätietoja Selänteen alueen liikuntapaikoista ja -tapahtumista saa paikkakunnan liikuntaohjaajalta tai -sihteeriltä.

### 5.2.3 Nuorisio

Nuorisopalvelut tarjoavat lapsille ja nuorille elämänhallintataitoja, tukea kasvuun, kehitykseen ja itsenäistymiseen sekä ajankohtaista tietoa ja kanavia osallistumiseen ja vaikuttamiseen omassa elämässä ja elinympäristössä. Lapsia ja nuoria tuetaan osallisuuteen ja aktiivisuuteen. Suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä edistetään mm. kansainvälisyys- ja kulttuurikasvatuksen avulla.

Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry:n tarkoituksena on tukea Nivala-Haapajärven seutukunnassa järjestettävää nuorisotyötä ja nuoriin kohdistuvaa sosiaalityötä. Yhdistys toteuttaa alueellisia ja paikallisia hankkeita, joiden avulla nuorten aktiivisuutta ja vastuullisuutta pyritään lisäämään ja syrjäytymistä ehkäisemään. Yhdistys kehittää nuorten parissa tehtävää nuorisio-, sosiaali- ja kasvatustyötä yhteistyössä muiden näillä aloilla toimivien tahojen kanssa.

### 5.2.4 Kirjasto

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin tietopalveluihin, antaa valmiuksia tietoyhteiskunnan vaatimiin kansalaistaitoihin unohtamatta kirjaston perinteistä sivistys- ja kulttuuritehtävää.

Kiri-kirjastot on Oulun läänin kaakkoisosan kirjastojen vapaaehtoinen yhteistyöverkko. Kiri-kirjastoihin kuuluvat nykyisin Haapajärven, Pyhäjärven, Kärämäen, Pulkkilan, Piippolan, Pyhännän, Kestilän, Rantsilan ja Haapaveden kirjastot. Asiakkaalle tämä tarkoittaa yhtä kirjastokorttia, mahdollisuutta lainata kirjoja kaikista verkoston kirjastoista sekä uusia kaikki lainansa yhdestä pisteestä tai internetin välityksellä.

Haapajärven kaupunginkirjasto vastaa sekä Haapajärven että Pyhäjärven kaupunkien kirjastopalveluista. Haapajärven kirjastotoimenjohtajan palveluja myydään Kärämäelle, jolla on itsenäinen kunnankirjasto samoin kuin Reisjärvellä.

## 6. SOSIAALIPALVELUT

Alueen kuntien ja kaupunkien sosiaalipalvelut hoitaa Peruspalvelukuntayhtymä Selänne. Kaikissa kunnissa palvelut järjestetään lähipalveluina. Sosiaalipalveluita ovat mm. lasten päivähoito, lastensuojelu, toimeentuloturva, vaikeavammaisten palvelut, kuntouttava työtoiminta, terapia- ja päihdepalvelut sekä kehitysvammahuollon- ja vanhusten palvelut. Aikuissosiaalityössä yhdessä maahanmuuttajan ja te-toimiston kanssa tehdään maahanmuuttajan yksilö- / perhekohtainen alkukartoitus ja ellei maahanmuuttaja toisin pyydä, palvelusuunnitelma.

### 6.1 Aikuissosiaalityö, vanhuspalvelut, vammaispalvelut

Maahanmuuttajilla on oikeus hakea sosiaalihuoltolain mukaista toimeentuloturva ja sosiaalipalveluja. Ennen sosiaalihuollon toimeentuloturva hakijan tulee ilmoittautua työnhakijaksi, hakea kansaneläkelaitokselta työttömyyspäivärahaa, asumistukea, eläkettä jne. Sosiaalihuollon henkilöstö neuvovat ja opastavat hakijaa tukien haussa.

Lisätietoa toimeentuloturvasta, vaikeavammaisten palveluista ja kuntouttavasta työtoiminnasta saa kuntien/kaupunkien sosiaalitoimistoista, jotka sijaitsevat kuntien- ja kaupunginvirastoissa ja seuraavista puhelinnumeroista klo 12-13 arkipäivisin:

Haapajärvi ja Reisjärvi

044 4456 188

044 4456 187

044 4456 185

Kärsämäki ja Pyhäjärvi

044 4457 771

044 4457 648

044 4457 985

044 4456 824

Muita yhteystietoja:

Terapia- ja päihdepalvelut 044 4456 462

Kehitysvammahuollon palvelut 044 4457 675

Vanhustenpalvelut 044 4457 752 ja 044 4456 336.

Virka-ajan ulkopuolella HÄTÄTAPAUKSISSA voi apua pyytää sosiaalipäivystyksestä p. 112.

## 6.2 Lastensuojelu

Lastensuojelun tehtävänä on turvata lapsen oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

Kiireellinen lastensuojelu virka-aikana, puh. 044 4457 825

Virka-ajan ulkopuolella yleinen hätänumero 112

## 6.3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on yhteistyössä perheen kanssa edistää alle kouluikäisen lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Selänteen varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat perheille päivähoitoa jokaisen peruspalvelukuntayhtymään kuuluvan kunnan alueella lähipalveluna. Päivähoitomuodoista perhe voi valita perhepäivähoidon, ryhmäperhepäivähoidon tai päiväkotihoidon.

Jokaisessa kuntakeskuksessa on varhaiskasvatuksen palvelutoimisto, jossa hoidetaan päivähoitohakemusten vastaanottaminen, lasten hoitopaikkoihin sijoittaminen, päivähoitomaksupäätösten tekeminen ja yksityisten hoitopaikkojen hyväksyminen ja valvonta. Maahanmuuttajalapsen käyttävät samoja palveluita kuin muutkin päivähoitoon tarvitsijat.

Lasten päivähoitoon puhelinnumerot:

Haapajärvi 044 445 6173

Kärsämäki 044 445 6831

Pyhäjärvi 044 445 7669

Reisjärvi 040 300 8233

## 7. TERVEYSPALVELUT

Alueen terveyspalvelut tuottaa peruspalvelukuntayhtymä Selänne. Alueen terveyskeskukset tarjoavat maahanmuuttajille heidän tarvitsemansa terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, kuten muillekin kuntalaisille.

Maahanmuuttaja voidaan ohjata terveyspalveluiden piiriin kotoutumissuunnitelman teon yhteydessä maahanmuuttajan ikä ja terveydentila huomioon ottaen.

Jokaisessa peruspalvelukuntayhtymä Selänteen alueen kunnassa (Haapajärvi, Kärsämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi) tarjotaan lääkärin ja hoitajien vastaanottopalveluja, laboratorionäytteenottoa, kuntoutusta, hammashoitoa sekä työterveyshoitajan ja työterveyslääkärin vastaanottopalveluja.

## 7.1 Kiireetön ajanvaraus

Lääkäreiden vastaanotolle, laboratorioon, röntgeniin, erikoislääkäreiden ja diabetes-, reuma-, astma- ja syöpähoitajien vastaanotolle voi varata aikoja kiireettömän ajanvarauksen numerosta arkisin kello 9-14

Haapajärven terveyskeskus  
Männistökatu 6  
85800 Haapajärvi  
p. 044-7700702

Kärsämäen terveyskeskus  
Mäntytie 3  
86710 Kärsämäki  
p. 044-7700702

Pyhäjärven terveyskeskus  
Potilaspolku 4  
86800 Pyhäsalmi  
p. 044-7700702

Reisjärven terveyskeskus  
Savikontie 1A  
85900 Reisjärvi  
p. 040-7700702

## 7.2 Päivystys

Kiireellisessä sairaustapauksessa lääkäripäivystys ja hoidontarpeenarviointi toimivat arkisin kello 8.00-16.00 terveyskeskuksissa, arki-iltoisin kello 16.00-20.00 päivystys on Haapajärven ja Pyhäjärven terveyskeskuksessa.

Haapajärven terveyskeskuspäivystys  
Männistökatu 6  
85800 Haapajärvi  
p. 044-7700701

Kärsämäen terveyskeskuspäivystys  
Mäntytie 3  
86710 Kärsämäki  
p. 044-7700701

Pyhäjärven terveyskeskus  
Potilaspolku 4  
86800 Pyhäsalmi  
p. 044-7700701

Reisjärven terveyskeskus  
Savikontie 1A  
85900 Reisjärvi  
p. 044-7700701

Viikonloppuisin päivystys on kello 8.00-20.00 joko Haapajärven tai Pyhäjärven terveyskeskuksessa, päivystysnumeroihin soittamalla saa tiedon paikasta. Päivystysaikataulu löytyy myös Internetistä osoitteesta [www.selanne.net/ajanvaraus](http://www.selanne.net/ajanvaraus) (linkki oikeassa laidassa).

Yöpäivystys on kiireellisissä tapauksissa kello 20.00-8.00 Oulaskankaan sairaalassa, puh. 08-4297 840 tai Iisalmen sairaalassa, puh. 017-2722 346.

### 7.3 Neuvola

Neurolapalveluissa lähtökohtana on yksilöllinen ja asiakaslähtöinen palvelu, jossa perheen arjessa selviytymistä, hyvinvointia ja vanhemmuutta tuetaan tarpeen mukaan.

Äitiysneuvolassa huolehditaan odottavan äidin ja sikiön terveydentilasta sekä valmennetaan äitiä, isää ja koko perhettä lapsen syntymään. Kun raskaus on todettu, varataan ensimmäinen vastaanottoaika terveydenhoitajalle. Perhesuunnittelun avulla pyritään varmistamaan, että lapsi on toivottu. Perhesuunnitteluun kuuluu esimerkiksi sopivan ehkäisymenetelmän valinta. Lastenneuvolassa lapsi käy 2 viikon iästä aina kouluikänsä saakka. Lastenneuvolassa pyritään turvaamaan mahdollisimman terve lapsuus ja edistämään koko perheen hyvinvointia. Neuvolassa huolehditaan myös koululais- ja opiskelijaterveydenhuollon palveluista.

Haapajärven neuvola  
Kaupungintalo (Kirkkokatu 2 )  
Äitiysneuvola: 044 445 6384  
Lastenneuvola: 044 445 6382  
Koululaiset ja opiskelijat: 044 445 6245 tai  
044 445 6239

Kärsämäen neuvola  
Terveyskeskus (Aleksintie 4)  
Äitiys- ja lastenneuvola: 044 445 6919  
Koululaiset ja opiskelijat: 044 445 6872

Pyhäjärven neuvola  
Terveyskeskus (Potilaspolku 4)  
Ajanvaraus: 044 445 7772

Reisjärven neuvola  
Terveyskeskus (Savikontie 1A)  
Äitiysneuvola ja lastenneuvola: 040 300 8316  
Koululaiset ja opiskelijat: 040 300 8324

[www.selanne.net/neuvola](http://www.selanne.net/neuvola)

### 7.4 Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuoltopalveluja järjestetään jokaisessa Selänteen alueen kunnassa arkisin pääsääntöisesti kello 8.00-15.00. Tarkat aikataulut voit tarkistaa osoitteesta [www.selanne.net/hammashuolto](http://www.selanne.net/hammashuolto) tai alta.

Haapajärven hammashoitola  
Männistökatu 6  
85800 Haapajärvi  
Puh. 044-7001844  
ma-pe klo 8.00-15.00

Kärsämäen hammashoitola  
Aleksintie 4  
86710 Kärsämäki  
Puh. 044-7001844  
ma-to klo 7.30-15.00  
pe 8.00-13.00

Pyhäjärven hammashoitola  
Potilaspolku 4  
86800 PYHÄSALMI  
Puh. 044-7001844  
ma-to 8.00-15.00  
pe 8.00-13.00

Reisjärven hammashoitola  
Anjalantie 12  
85900 REISJÄRVI  
Puh. 044-7001844  
ma-pe 8.00-15.00

Hammashoidon kipupäivystys viikonloppuisin Kokkolan pääterveysaseman hammashoitolassa (Mariankatu 28, 67200 Kokkola) kello 9.00–11.00 ilman ajanvarausta. Tiedustelut heti klo 9.00 puh. (06) 828 7487.

## 8. KANSANELÄKELAITOKSEN PALVELUT

Kela huolehtii Suomessa asuvien perusturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamia sosiaaliturvaetuuksia ovat mm. perhe-etuudet, opintoetuudet, asumisen tuet, työttömän perusturva, sairausvakuutus, kuntoutus, vammaisetuudet ja peruseläketurva.

### 8.1 Kelan maksamat etuudet

Kelan toimenpiteet maahanmuuttajien kotouttamisessa ovat lähinnä eri etuuksien maksaminen maahanmuuttajille sekä neuvonta ja ohjaus Kelan ja muiden yhteistyötahojen palveluista. Pääsääntöisesti Kelan etuuksien maksamisen edellytyksenä on, että henkilöllä on myönteinen päätös kuulumisesta Suomen sosiaaliturvan piiriin. Henkilöllä tulee olla Suomessa varsinainen asunto ja koti ja hänen tulee oleskella pääsääntöisesti Suomessa. Lisäedellytyksenä on vähintään vuoden oleskelulupa, jos sellaista muuttajalta edellytetään. Suomeen muuttajan on toimitettava Kelalle lomake ”Hakemus Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan soveltamisesta Suomeen muutettaessa” (Y77) sekä esitettävä passi oleskelulupineen, jos oleskeluluvan tiedot eivät Kelassa näy. Henkilötunnuksen saamiseksi maahanmuuttajan on ilmoittauduttava henkilökohtaisesti Maistraatin toimipisteessä ja täytettävä siellä maahanmuuttoilmoitus. Lähin maistraatin toimipiste on Ylivieskassa.

### 8.2 Perhe-etuudet

Lapsen syntymän vuoksi Kelasta voidaan myöntää äitiysavustus ja vanhempainpäiväraha. Päivärahan saamisen edellytyksenä on, että hakija on asunut vakuutettuna Suomessa vähintään 180 päivää ennen laskettua aikaa. Päivärahaa voidaan maksaa sekä äidille äitiysrahana että isälle isyyssrahana. Vanhemmat voivat itse valita kummalle vanhempainraha maksetaan. Vanhempainrahakauden jälkeen perheelle voidaan maksaa lastenhoidontukea vaihtoehtona kunnan järjestämälle päivähoidolle, kunnes nuorin lapsista täyttää 3 vuotta. Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaasta lapsesta.

### 8.3 Opintoetuudet

Päätoimisia opintoja harjoittavalle henkilölle voidaan maksaa opintotukea (opintoraha, asumislisä ja opintolainan valtiontakaus). Etuudet myönnetään pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun henkilö on oleskellut Suomessa muussa kuin opiskelutarkoituksessa vähintään 2 vuotta. Ns. paluumuuttajilta ei edellytetä kahden vuoden asumista. Opintoetus voidaan myöntää maahanmuuttajalle, kun hänellä on Suomessa pysyvä oleskelulupa. Koulumatkatukea voidaan myöntää maahanmuuttajalle, kun hänellä on Suomessa rekisteröitynä kotikunta. Tukea myönnetään lukiossa ja ammatillisista perustutkintoa suorittavalle päivittäisiin koulumatkoihin, kun matkan pituus on vähintään 10 km/suunta.

### 8.4 Yleinen asumistuki

Asumistuki voidaan myöntää Suomessa vakinaisesti asuvien henkilöiden muodostamalle ruokakunnalle Suomessa sijaitsevan asunnon kustannuksiin. Tukeen vaikuttaa asuinkunta, asunnon koko ja ikä, ruokakunnan jäsenten määrä ja tulot ja asumismenot.

### 8.5 Sairauden perusteella maksettavat etuudet

Korvauksena sairauden aiheuttamasta työkyvyttömyydestä maksetaan sairauspäivärahaa. Lisäksi Kela järjestää erilaista kuntoutusta ja maksaa kuntoutuksesta aiheutuvan ansionmenetyksen korvaamiseksi kuntoutusrahaa.

### 8.6 Työttömyyden perusteella maksettavat etuudet

Työttömyyden perusteella myönnettäviä Kelan etuuksia ovat peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja kotoutumistuki. Näistä maahanmuuttajille kyseeseen tulee lähestulkoon vain kotoutumistuki, koska muissa on saamisen edellytyksenä 10 kuukauden (43 viikon) työssäoloehdon täyttyminen Suomessa tai sopimusmaassa työskentelyn perusteella. Työmarkkinatukea voidaan maksaa 17–64-vuotiaalle henkilölle, joka on työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa ja jolle ei ole voitu osoittaa työtä tai koulutusta. Maahanmuuttaja-asiakkaalta edellytetään lisäksi, että hänelle on tehty kotoutumissuunnitelma. Työ- ja elinkeinotoimisto antaa Kelalle lausunnon oikeudesta kotoutumistukeen sekä mahdollisista 60 tai 90 päivän karensseista ja viiden kuukauden odotusajasta.

### 8.7 Eläke-etuudet

Eläke-etuuksista maahanmuuttajille tulee ensi vaiheessa kyseeseen lähinnä vain eläkkeensaajan asumistuki. Se voidaan myöntää iän perusteella 65 vuotta täyttäneelle. Muissa eläke-etuuksissa (vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke) edellytetään kolmen vuoden Suomessa asumista 16 ikävuoden ja eläkkeen alkamisen väliseltä ajalta. Asumisen ei tarvitse olla yhdenjaksoista. Eläkkeen määrä suhteutetaan Suomessa asuttuun aikaan. Kela maksaa takuueläkettä 65 vuotta täyttäneille tai 19–64-vuotiaille työkyvyttömille maahanmuuttajille. Siinäkin on maksamisen edellytyksenä kolmen vuoden Suomessa asuminen. Asumisen ei tarvitse olla yhtäjaksoista eikä edeltää välittömästi takuueläkkeen myöntämistä.

### 8.8 Lisätiedot

Hakemuslomakkeita, esitteitä ja lisätietoja on saatavissa Kelan toimistoista ja Kelan nettisivuilta osoitteesta [www.kela.fi](http://www.kela.fi). Suomenkielisten lomakkeiden lisäksi yleisimpiä lomakkeita löytyy myös englanniksi käännettynä. Lisäksi joitain esitteitä löytyy englanniksi ja venäjäksi käännettynä. Asiakaspalvelua varten Kelalla on palvelupisteet Pyhäjärvellä ja Haapajärvellä. Kela-asioissa palvelee Kärämäen ja Reisjärven kuntien yhteispalvelupiste. Kelan yhteyskeskuksen elämäntilannelähtöiset palvelunumerot palvelevat asiakasta maanantaista perjantaihin kello 8-16 välisenä aikana. Palvelunumerot on saatavissa Kelan toimistoista ja Kelan nettisivuilta osoitteesta [www.kela.fi](http://www.kela.fi) → puhelinpalvelu.

Yhteyshenkilö Kelassa  
Toimistojohtaja Kaija Rökman  
Kela Pohjois-Pohjanmaan vakuutuspiiri/Pyhäjärven toimisto  
puh. 040 3568 620  
[kaija.rokman \(at\) kela.fi](mailto:kaija.rokman@kela.fi)

## 9. TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTO

Työ- ja elinkeinotoimisto järjestää julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisia työvoimapalveluja ja työllistämistä edistäviä toimenpiteitä maahanmuuttajille. Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää

alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla.

Työ- ja elinkeinotoimisto toimii yhteistyössä kunnan ja maahanmuuttajien kanssa kotouttamissuunnitelmaa laadittaessa. Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista.

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa kotoutumistuen myöntämistä koskevat sitovat työvoimapolitiittiset lausunnot kansaneläkelaitokselle.

Nivala-Haapajärven seutukunnan työ- ja elinkeinotoimiston yhteystiedot:

Osoite: Puistokatu 39, 85800 Haapajärvi

Puhelinvaihe: 010 19 4030 (klo 9.00-16.00)

Sähköposti: [haapajarvi \(at\) te-toimisto.fi](mailto:haapajarvi(at)te-toimisto.fi)

## 10. POLIISI

Poliisilain mukaan poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnallisuutta edistäen. Poliisin tulee ensisijassa neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen. Poliisin työ on myös yhteiselon turvaamista ja yksilöiden oikeuksien kunnioittamista.

Poliisi hoitaa oleskeluoikeuden rekisteröinti-, oleskelulupa- sekä kansalaisuusasiat. EU:n ulkopuolelta tulevat maahanmuuttajat tarvitsevat oleskeluluvan. EU:n kansalaisten täytyy rekisteröityä paikallispoliisilla, mikäli he oleskelevat maassa yli kolme kuukautta. Oleskelulupa-anomus tulee jättää oman paikkakunnan poliisille. Ensimmäinen oleskelulupa haetaan yleensä jo ennen Suomeen muuttoa. EU-kansalaisten tulee täyttää oleskeluoikeuden rekisteröinti-ilmoitus.

Jokilaaksojen poliisilaitos/Haapajärven poliisiasema  
Kustaa Vaasankatu 2  
85800 Haapajärvi

Puh. 071 876 5531

Soittoaika maanantai-perjantai kello 9.00-11.00

[www.poliisi.fi](http://www.poliisi.fi)

## 11. PAIKALLISET JÄRJESTÖT

Maahanmuuttajien kotouttaminen ja etnisten suhteiden edistäminen ovat yhteistyötä, johon eri kansalaisjärjestöt luovat viranomaistahon työn rinnalle toisenlaisia mahdollisuuksia toiminnalle. Järjestöt tarjoavat maahanmuuttajalle peruspalveluitten rinnalle toimintoja, jotka tukevat hänen osallistumis- sekä vaikuttamismahdollisuuksiaan ja vahvistavat mahdollisuuksia sosiaalisten verkostojen luomiseen.

Alueella toimivia järjestöjä ovat muun muassa Mannerheimin Lastensuojeluliitto ([www.mll.fi](http://www.mll.fi)) ja Suomen Punaisen Ristin paikallisjärjestöt ([www.punainenristi.fi](http://www.punainenristi.fi)).

## 12. SEURAKUNNAT

Uskonnolla voi maahanmuuttajan kotimaassa olla huomattavasti näkyvämpi ja suurempi rooli kuin suomalaisessa yhteiskunnassa. Maahanmuuttajien uskonnollinen tausta tulisi ottaa huomioon ja heille tulisi tarjota tietoa omaan uskontokuntaansa kuuluvasta toiminnasta Suomessa. Seurakunnilla ei ole suuresti maahanmuuttajille suunnattua erillistä toimintaa vaan kaikki ovat tervetulleita mukaan yleiseen toimintaan. Uskonnot.fi verkkosivustolta löytyy lista Suomessa toimivista yhteisöistä jaoteltuna esimerkiksi uskontokunnan mukaan. Sivu suomeksi ja englanniksi. [www.uskonnot.fi/yhteisot/byreligion](http://www.uskonnot.fi/yhteisot/byreligion)

### Evangelisluterilainen seurakunta

Seurakunnissa maahanmuuttajatyö kuuluu yleensä diakoniatyöntekijöiden vastuualueeseen. Sekä diakoniatyöntekijät että papit voivat antaa myös henkistä ja hengellistä tukea sitä tarvitseville. Luonnollisesti seurakunta tarjoaa kotouttamiseen monenlaisia mahdollisuuksia päiväkerhoista jumalanpalveluksiin. Yleensä seurakunnan tilaisuudet ja kerhot ovat avoinna kaikille riippumatta siitä, onko henkilö luterilainen tai edes kristitty. Seurakuntien tapahtumat löytyvät pääsääntöisesti seurakuntien Internetsivuilta.

#### Haapajärven seurakunta

Rantakatu 2

85800 Haapajärvi

Kirkkoherranvirasto avoinna ma klo 9.30-13, ti-pe klo 9-13, puh. 08-769 8230

Diakonissa puh. 044-769 8235

[www.haapajarvenseurakunta.fi](http://www.haapajarvenseurakunta.fi)

#### Kärsämäen seurakunta

Frosteruksenkatu16

86710 Kärsämäki

Kirkkoherranvirasto avoinna ti - to klo 10.00 - 13.00 puh. 045-348 8145

Diakoniatoimisto avoinna ti, ke ja to klo 8.30 - 10.00, puh. 040-763 6027

[www.karsamaensrk.fi](http://www.karsamaensrk.fi)

#### Pyhäjärven seurakunta

Oikotie 6

86800 Pyhäsalmi

puh. 0400-395 220

Diakoni puh. 040- 511 8674

[www.pyhajarvenseurakunta.fi](http://www.pyhajarvenseurakunta.fi)

#### Reisjärven seurakunta

Rantatie 13

85900 Reisjärvi

Kirkkoherranvirasto avoinna ma klo 8-12, ti klo 13-17 ja pe klo 10-12, puh. 08-772 9900

Diakoniatoimisto puh. 08-772 9935, 040-0984157

[www.reisjarvenseurakunta.fi](http://www.reisjarvenseurakunta.fi)



### **Ortodoksinen seurakunta**

Alue kuuluu Kiuruveden ortodoksiseen seurakuntaan. Kiuruvedellä sijaitsee Pyhän Nikolaoksen kirkko. Lisäksi seurakunnan tiloja löytyy Nivalasta, Pyhäsalmelta ja Haapavedeltä. Tapahtumat löytyvät seurakunnan Internetsivuilta.

Kiuruveden ortodoksinen seurakunta  
Niemistenkatu 6  
74700 Kiuruvesi  
puh. (017) 752 278  
kiuruvesi (at) ort.fi  
[www.ort.fi/fi/kiuruvesi](http://www.ort.fi/fi/kiuruvesi)

### **Katolinen seurakunta**

Alue kuuluu Nasaretin pyhän perheen seurakuntaan, joka toimii pääasiassa Oulussa. Oulussa järjestetään sunnuntaisin messu englanniksi kello 10.00 ja suomeksi kello 15.00. Muut tapahtumat löytyvät seurakunnan Internetsivuilta.

Nasaretin pyhän perheen seurakunta  
Liisantie 2  
90560 Oulu  
puh. 08 347 834  
e-mail: perhe (at) catholic.fi  
<http://perhe.catholic.fi/>

### **Islamilainen yhdyskunta**

Pohjois-Suomen Islamilainen yhdyskunta  
Kajaaninkatu 36 H  
90100 OULU  
puh. 050 058 2371  
amannan (at) sun3.oulu.fi

Suomen islamilainen yhdyskunta  
Lönnrotinkatu 22  
00120 HELSINKI  
Puh. 09-2782551, 045-3473482  
e-mail: rabita@rabita.fi [www.rabita.fi](http://www.rabita.fi)

## **13. ETNISEN TASA-ARVON JA HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTÄMINEN, SYRJINNÄN EHKÄISEMINEN**

Yhdenvertaisuuslain (21/2004) mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Viranomaisten tulee erityisesti muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

Koulujen opintosuunnitelmissa lukee rasismi-vastaisuus. Maahanmuuttaja-koulutusta järjestävät oppilaitokset ja Moni Koti- Kansainvälinen Oulun Eteläinen ry tekevät yhteistyötä peruskoulujen ja lukijoiden kanssa ja järjestävät erilaiset yhteiset tapahtumat, jossa nuoret pääsevät kohtaamaan maahanmuuttajia. Tällä tavalla ennakkoluulot vähenevät ja maahanmuuttajien kontaktit kasvavat kantaväestöön.

#### **14. MAAHANMUUTTAJIA JA KANSAINVÄLISTYMISTÄ KOSKEVAT HANKKEET**

##### **Maahanmuuttaja-asiamiestoiminnan käynnistämishanke 2011-2013**

Hanke toimii Oulun Eteläisen alueella. Hankkeessa annetaan alueen maahanmuuttajille ohjausta ja neuvontaa eri elämäntilanteissa. Hankkeen aikana kehitetään alueellinen maahanmuuttajien ohjauksen ja neuvonnan palvelumalli, joka perustuu maahanmuuttaja-asiamiestoimintaan. Hankkeen kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat ja heitä työssään kohtaavat viranomaiset. Hanketta hallinnoi Haapaveden Opisto. Hanke on ESR-rahoitteinen, rahoituksen myöntäjänä Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus. Lisäksi rahoitukseen osallistuvat alueen kunnat ja Haapaveden Opisto.

##### **R.O.A.D-hanke 2009-2011**

R.O.A.D. - monikulttuurisuushanke kasvukeskusten ulkopuolella asuville maahanmuuttajanaisille ja -nuorille. Hanke edistää maahanmuuttajanaisten ja -nuorten kotoutumista kasvukeskusten ulkopuolella. Hankkeen ydintoiminnot ovat yksilöohjaus, vertaistoiminta, mentorointi ja asiantuntijatilaisuudet. Hankkeen hallinnoijana toimii Haapaveden Opisto. Hanketta rahoittaa Euroopan unionin kotouttamisrahasto ja Haapaveden Opisto. Hankkeen päätavoite oli perustaa maahanmuuttajien omaa yhdistys ja se oli rekisteröity 2011 marraskuussa: Moni Koti- Kansainvälinen Oulun Eteläinen ry toimii Oulun Eteläisellä alueella.